

ÎNCHEIERE

22 decembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Ala Cobăneanu
Dumitru Mardari
Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursurilor declarate de către Ecaterina Zaharova, reprezentată de către avocatul Alexandru Savva și Ministerul Justiției,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Ecaterina Zaharova împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral, împotriva deciziei din 17 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care au fost respinse apelurile declarate de către Ecaterina Zaharova și Ministerul Justiției și a fost menținută hotărârea din 10 decembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

constată:

La 14 august 2020 Ecaterina Zaharova a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, la 25 februarie 2008 Vasilisa Fășcot a depus cerere de chemare în judecată împotriva sa și alții cu privire la apărarea dreptului de proprietate prin înlăturarea încălcărilor, care nu sunt legate de privarea de posesie, însă până la moment, cauza nu a fost soluționată definitiv.

A menționat că, tergiversarea examinării cauzei de către instanțele judecătorești din momentul depunerii acțiunii constituie circa 12,6 ani.

A susținut că, nu sunt motive de a considera că, ea ar fi vinovată de durata procedurilor.

A afirmat că, în privința criteriilor de admisibilitate a cererii, complexitatea cauzei, cauza enunțată, în principiu, nu este de o complexitate deosebită. Mijloacele de probă au fost prezentate inițial. În cauză nu este un volum excesiv de materiale

probatorii, nu a fost antrenat un număr mare de participanți, elemente de extraneitate nu au fost, nu au existat circumstanțe complicate de fapt și de drept ce trebuiau elucidate în cadrul unor proceduri de durată. În astfel de circumstanțe, cauza nu presupune o dificultate. Perioadă excesiv de îndelungată în care se judecă cauza nu poate fi justificată.

A relevat că, în ceea ce privește comportamentul părților, ea a avut și are un comportament de bună-credință. Ședințele de judecată se amânau și se amână pe termen excesiv de îndelungat exclusiv din cauza organizării defectuoase și comportamentului instanțelor de judecată.

A invocat că, în ceea ce privește miza (interesul) pentru reclamant, interesul său în obținerea unei soluții irevocabile este unul sporit, care se referă la protejarea dreptului său de proprietate asupra unui imobil.

A mai invocat că, în speță este cert că, autoritatea responsabilă de judecarea cauzei în termen rezonabil este statul Republica Moldova, care nu a întreprins toate măsurile corespunzătoare în vederea examinării cauzei într-un termen rezonabil, circumstanțe în care pretinde că, i-a fost violat dreptul prevăzut de art. 6 CEDO, fiind îndreptățită să fie despăgubită moral în quantum echitabil și proporțional încălcării admise.

A declarat că, sunt neîntemeiate, formaliste și abuzive obiecțiile „de serviciu” ale Ministerului Justiției, în care se invocă de regulă că, niciodată nu a scris cereri de accelerare a procedurii de examinare a cauzei și nu a invocat pericolul de încălcare a termenului rezonabil de soluționare a cauzei și consideră că, procedând astfel, acesta a confirmat și aprobat tacit toate acțiunile întreprinse de autoritatea judecătorească și părțile implicate în proces. Or, în sensul legii, instanței de judecată îi revine un rol diriguitor în organizarea și desfășurarea procesului, urmând să respecte obligația de a judeca cauza în termen rezonabil.

A specificat că, lipsa unei cereri de urgentare sau accelerare nu justifică încălcarea de către instanța de judecată a termenului rezonabil de examinare, mai ales că, admiterea prezentei cereri și constatarea faptului încălcării termenului rezonabil de examinare a cauzei nu este în mod obligatoriu legat de depunerea cererilor de accelerare, or, Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 nu stabilește, drept condiție de admisibilitate, parcurgerea unei astfel de procedurii.

A remarcat că, durata excesivă de judecare a cauzei a generat pentru ea un prejudiciu moral, în special, prin aceea că, a trăit și trăiește într-o stare de incertitudine și anxietate cu privire la rezultatul procedurii, fiindu-i cauzată o stare de stres, frustrare, neliniște și incertitudine, criteriile ce urmează a fi luate în considerație de instanță la stabilirea cuantumului prejudiciului moral ce urmează a fi încasat în contul pârâtului.

A solicitat constatarea încălcării dreptului său la judecarea în termen rezonabil a cauzei și încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției a sumei de 100000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral și a cheltuielilor de judecată.

La 24 noiembrie 2020 Ecaterina Zaharova a depus cerere de majorare a pretențiilor, solicitând constatarea încălcării dreptului său la judecarea în termen rezonabil a cauzei și încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției a sumei de 120000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral și a cheltuielilor de

judecată.

Prin cererea depusă la 25 noiembrie 2020 Ecaterina Zaharova a solicitat încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției a cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 4000 de lei.

Prin hotărârea din 10 decembrie 2020 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, a fost admisă acțiunea depusă de către Ecaterina Zaharova, a fost constatată încălcarea dreptului Ecaterinei Zaharova la judecarea în termen rezonabil a cauzei nr.2-1622/18 (PIGD 12- 2-41981-22062018) și au fost încasate din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul Ecaterinei Zaharova a sumei de 30000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral și suma de 4000 de lei, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică. În rest acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 14 decembrie 2020 Ecaterina Zaharova a declarat apel nemotivat, iar la 17 martie 2021 a declarat apel motivat împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri cu privire la admiterea integrală a acțiunii.

La 16 decembrie 2021 Ministerul Justiției a declarat apel nemotivat, iar la 17 martie 2021 a declarat apel motivat împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri cu privire la respingerea integrală a acțiunii.

Prin decizia din 17 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, au fost respinse apelurile declarate de către Ecaterina Zaharova și Ministerul Justiției și a fost menținută hotărârea primei instanțe.

Instanța de apel a constatat că, prima instanță corect a reținut și identificat starea de fapt, aplicând corect și întemeiat normele de drept material pertinente. Or, complexitatea cauzei civile, la care se face referire în acțiune, este una cu grad sporit, fiind prezent un număr mare de părți, administrat un volum excesiv al materialului probatoriu, existând circumstanțe complicate de fapt și de drept care trebuie elucidate în cadrul cercetării judecătorești, moment care a generat procedurile de durată. La fel, prima instanță corect a constatat comportamentul părților, pe caz având loc un număr enorm de ședințe, acestea fiind impuse de necesitatea acordării dreptului părților de a beneficia real de drepturile sale de apărare și, corespunzător, de a le fi garantat procesul echitabil.

În același context, instanța de apel a relevat că, amânările și termenele de durată s-a datorat inclusiv și utilizării de către părți a dreptului la recurs, în cadrul procedurii fiind contestate în mai multe rânduri încheierile primei instanțe, cauza fiind transmisă pentru examinarea recursurilor declarate instanței ierarhic superioare. La fel, au fost înaintate acțiuni reconvenționale, cereri de concretizare a pretențiilor din acțiune, au fost atrase în proces părțile neimplicate inițial în proces, momente și situații care la fel au generat și au avut impactul corespunzător asupra duratei procesului.

De asemenea, instanța de apel a făcut referire la miza și interesul reclamantei în respectivul proces civil, adică obținerea unei soluții irevocabile și obținerea protecției dreptului de proprietate asupra unui imobil pretins a fi încălcat. Apelanta-reclamanta utilizează bunul său fără a exista careva deficiențe sau dificultăți, miza procesului constând, în esență, în reglementările și aspectul juridic al acestui drept,

moment care nu aduce atingere acestui drept și nu creează impedimente la folosirea bunului.

Astfel, instanța de apel a conchis că, prima instanță corect a stabilit starea de fapt, constatând că, examinarea cauzei civile pe parcursul a aproximativ de 13 ani este o încălcare a termenului rezonabil. Or, în sensul legii, instanței de judecată îi revine un rol diriguitor în organizarea și desfășurarea procesului, inclusiv exercitat prin disciplinarea participanților la proces, deoarece doar instanța de judecată urmează și are obligația de a examina cauza cu respectarea termenului rezonabil, curmând comportamentul abuziv al părților și participanților la proces, care generează încălcarea acestui termen. Respectiv, prima instanță corect a stabilit existența situațiilor, care impun intervenirea răspunderii satului pentru încălcarea termenului rezonabil de examinare a cauzei civile.

La fel, instanța de apel a considerat că, prima instanță corect a identificat cuantumul despăgubirii de ordine financiar al prejudiciului moral cauzat apelantei-reclamantă, acesta fiind conform și corespunzând complexității cauzei, comportamentului părților, mizei și scopului urmărit și, nu în ultimul rând, duratei procedurilor judiciare raportate la încălcătura instanțelor, numărul dosarelor aflate pe rol, necesitatea și obligația de a asigura și garanta calitatea actului judecătoresc și asigurarea respectării dreptului efectiv și eficient al părților la apărare și de a beneficia de un proces egal, contradictoriu și echitabil.

În context, ținând cont de întinderea suferințelor cauzate apelantei-reclamantă prin durata termenului de examinare a cauzei civile raportate la circumstanțele anterior expuse și descrise, instanța de apel a concluzionat că, cuantumul despăgubirii acordat de prima instanță în sumă de 30000 de lei este unul conform situației, echitabil și în măsură să atenueze suferințele și disconfortul cauzat, care este unul echitabil și suficientă pentru prejudiciul moral suferit.

La 17 iunie 2021 și 15 decembrie 2021, prin intermediul oficiului poștal, Ecaterina Zaharova, reprezentată de către avocatul Alexandru Savva, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârea primei instanțe și pronunțarea unei noi hotărâri cu privire la admiterea integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a indicat că, nu este de acord cu decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe în partea reparării prejudiciului moral, deoarece instanțele judecătorești nu au stabilit toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei și au încălcat normele de drept material și procedural.

A menționat că, recurenta a pretins și pretinde că, mărimea prejudiciului moral pretins spre încasare este suficientă și rezonabilă, necesară pentru satisfacția echitabilă a prejudiciului moral suferit în urma neexaminării în termen rezonabil a cauzei.

A susținut că, la stabilirea mărimii prejudiciului moral, care urma să fie dispusă spre încasare, urma să se ia în considerare principiul general al echității, precum și faptul că, suma nu trebuie să fie vădit disproporțională cu sumele acordate de CtEDO în spețele similare.

A afirmat că, conform jurisprudenței CtEDO în cauze similare, compensația pentru prejudiciul moral cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen

rezonabil a cauzei constituie aproximativ 600 de euro pentru 12 luni de întârziere și câte 300 de euro pentru fiecare perioadă următoare de 6 luni de întârziere și cuantumul încasat nu poate fi apreciat ca fiind excesiv și vădit exagerat.

A declarat că, cuantumul prejudiciului moral încasat de către instanțele judecătorești urmează a fi majorat până la mărimea pretinsă de către recurentă.

La 20 octombrie 2021 Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe și pronunțarea unei noi hotărâri cu privire la respingerea acțiunii.

În motivarea recursului a indicat că, decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe sunt neîntemeiate.

A menționat că, perioada de examinare din speța principală, pentru care se pretinde constatarea încălcării termenului rezonabil, nu poate fi imputată exclusiv instanțelor de judecată.

A susținut că, analizând raportul motivat prezentat de către Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, judecarea acțiunii din speța principală s-a datorat neprezentării la ședințele de judecată a părților la proces, existența cererilor de amânare, înaintarea demersurilor pentru a lua cunoștință de materialele cauzei, expirarea termenelor stabilite pentru ședințele de judecată și situația epidemiologică națională.

A afirmat că, instanțele judecătorești, pe parcursul examinării cauzei date, au ținut cont de principiul contradictorialității și egalității părților în drepturile procedurale, au creat condiții egale părților pentru exercitarea drepturilor lor.

A relevat că, intimata, dacă totuși pretinde că a fost încălcat termenul rezonabil de judecare a cauzei, dispunea de toate pârghiile legale de a înainta instanței de judecată o cerere de urgentare a examinării cauzei în conformitate cu art. 192 CPC. Prin urmare, procedând astfel, recurenta „confirmă” și „aprobă tacit” toate acțiunile întreprinse de către autoritatea judecătorească și părțile implicate în proces, ca ulterior în mod neîntemeiat să înainteze o acțiune în temeiul Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011.

A declarat că, în speță nu există careva motive de tergiversare a examinării cauzei civile, or, însăși respectarea întocmai a procedurii din partea instanțelor de judecată, cu asigurarea respectării drepturilor participanților la proces, nu poate fi privită drept tergiversare a examinării cauzei, motiv din care nu pot fi reținute argumentele intimatei în acest sens.

Prin notificarea din 26 octombrie 2021 Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimaților copiile recursurilor, înștiințându-i despre necesitatea depunerii referinței (f. d. 165, vol. II), însă ultimii nu și-au valorificat acest drept și nu au depus referință.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că, Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa părților copia deciziei contestate la 11 octombrie 2021 (f. d. 139, 140, vol.II).

Astfel, recursurile declarate la 17 iunie 2021 și 20 octombrie 2021 sunt în termen.

Examinând temeiurile recursurilor în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursurile sunt inadmisibile din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursurile declarate de către Ecaterina Zaharova, reprezentată de către avocatul Alexandru Savva și Ministerul Justiției nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele invocate în recursuri nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat asupra deciziilor instanței de apel are caracter nedevalidativ și controlul judiciar se circumscrie doar asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se în exclusivitate doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Rebai și alții contra Franței, 25 februarie 1995), pe când în recursurile declarate de către Ecaterina Zaharova, reprezentată de către avocatul Alexandru Savva și Ministerul Justiției, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursurile declarate de către Ecaterina Zaharova, reprezentată de către avocatul Alexandru Savva și Ministerul Justiției, ca inadmisibile.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), 433 lit. a), art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursurile declarate de către Ecaterina Zaharova, reprezentată de către avocatul Alexandru Savva și Ministerul Justiției se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Ala Cobăneanu

judecătorii

Dumitru Mardari

Mariana Pitic